

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četr leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Govor slovenskega poslanca g. dra. Šuca v deželnem zboru štajerskem o „Schulverein-u“.

Dovoljujem si, odgovarjati na nekatere izpeljave g. poslanca dra. Rechbauerja. On govoril je o potrebi, da se pomiri narodnostni boj. Jaz mislim, da nij nikogar v tej visokej zbornici, ki bi ne priznaval te potrebe, saj je to prvi pogoj, da razni narodi naše države bivajo v miru drug poleg drugega, saj je to pogoj našej vrlini in razvoju naše moči v slučajih vnanjega boja. Ali pozabil je navesti i najmanjše sredstvo, kako bi se odpravil narodnostni boj s sveta. Omenil nij drugega, nego to, mi naj bi bili zadovoljni, da v narodnem oziru na dolnjem Štajerskem vse tako ostane, kakor doslej; Slovenci na dolnjem Štajerskem in njih zastopniki naj mirno gledajo, da nemški „Schulverein“ še več otrok slovenskih staršev potegne v nemški tabor in da bode slovenski narod pri prihodnjem ljudskem številjenji zopet za 56.000 duš manjši, nego pri poslednej štetvi. Kako je to prišlo, da zdaj 56.000 Slovencev figurira za Nemce, to vedó tisti natančno, katerim je možno, gledati razmere v okrajih in kateri so dogodke pri zadnjem ljudskem številjenji razumeli.

Naglašala se je tedaj potreba, odstraniti narodnostni boj, a imenovalo se nij nobeno sredstvo, kako to izvršiti. Prepír in boj vrši se le za največa dobra človečanstva, in kedarkoli je bil boj, vsikdar bojevalo se je za največa dobra človeštva, za resnico in za pravico. Bila je ali prava, ali navidežna pravica, za katero potezale so se stranke. Nu, gospoda menijo, prej bilo je tako lepo, tako mirno, nikdo nij povpraševal, kdo je Slovenec, kdo Nemec, dokler da so prišli ljuti voditelji Slovencev in nahujskali ljudstvo. Ob jednem naglašajo opravičenost narodnega čuvstva, štejejo si v največo čast, da so nemško nacionalni, pripoznavajo, da imamo tudi mi pravico, biti narodnim, a pogojev k narodnemu razvoju nam ne hote dati. Tudi tu suče se boj za resnico, oziroma za pravico. (Klici: Za moč!) Čul sem klic, da gre tu

za moč. Kar se mene tiče, izpovedati moram, da se nijsem nikdar potezal za moč, čital sem Virgila in znano mi je, da je uže „dominandi cupido“ (gospodstvaželnost) imenoval „abominanda“ (grdobno) ter postavil v podzemeljski svet; jaz se ž njo nijsem pečal in mislim, da gre tu le za pravno vprašanje. Pa ne samo Vi, gospoda na drugej strani, naj bi vladali, temveč pravica in resnica utemeljena.

Če hočete odstraniti narodnostni prepír, rešiti morate pravno vprašanje. Omejiti morate pravni delokrog mej raznimi narodnostmi in dobrovoljno nam dati, česar k daljnemu narodnemu življenju potrebujemo. Če nam tega ne dovolite, potem tudi nikdar ne morete reči, da se nepravilno branimo vaših napadov. Pred vsem treba določiti, kaj smemo terjati. Vsak človek ima pravico, braniti samega sebe, vsak človek ima nagon, ohraniti samega sebe. In kakor človek, tako tudi narod. Noben narod neče poginiti, vsak hoče se ohraniti, zato stori vse, da živi še dalje. Tako veliki narod nemški, kakor tudi mali, in kakor se je naglašalo, „ubogi“ narod slovenski. A če tudi „ubog“, vender hoče še dalje živeti kot koristen član v rod- bini avstrijskih narodov. (Brávo, bravo, na desnej.) Če se nam vzame jezik, vzame se nam tudi narodnost. V vseh izjavah nasprotne stranke, kar se jih je objavilo na spodnjem Štajerskem, čita se o nemškem bitji, nemškej omiki, nemškej nravi, nemškej sili (moči) in da naj si vsakdo prisvoji to nemško bitje in svojstvo. Take časnike in izjave pošiljajo gotovo društva in osebe posamičnim županom, čital sem jih sam. Ne gre zato, da Slovenci ostanejo Slovenci še dalje, nego mi naj prestanemo biti Slovenci, a temu se ustavljamo, ustavljamo se narodnej smrti, poginu svojega naroda.

Ker nam je vsak član našega naroda ljub in drag, je li na takej stopinji, da je uže izpoznal vrednost narodne ideje ali pa ne, zaradi tega pobijamo prizadevanja nemškega „Schulvereina“. Jaz mislim, da je vsacemu narodu k nadaljnemu bitju potrebno izobraževanje v lastnem maternem jeziku, a ravno ta se nam zabranjuje in otežkoči.

Več gg. govornikov, mojih somišljenikov, je uže razlagalo, da je na nekaterih šolah slovenskemu jeziku odmerjen najmanjši prostor, na nekaterih pa celo nič. Mi sploh v vsej Štajerskeji nijmamo ne jedne srednje šole; vse one vednosti in pojmovi, katerih treba omikanemu človeku, uče se nam v tujem jeziku. Za take pojmove nijsmo se učili izrazov v lastnem jeziku in potem se nam očita: Vi imate siromašen jezik, omikanci govore le nemški, vi ne morete najnavadnejših predmetov imenovati slovenski. To je zasmehovanje kot namček k prejšnji krivici. (Istina! na desnej!) Odvzela se je prej naroda možnost, izobraževati se v lastnem materinem jeziku, in potem se mu očita, da tega storil nij. Mi moramo pravico do pouka v slovenskem jeziku smatrati kot „conditio, sine qua non“ (prvi pogoj) vsakeršne sprave. Dokler živi le jeden Slovenec, ki ljubi svojo narodnost, protestiral bode proti temu narodnemu posilstvu in proti temu, da se spodnje štajerskim Slovincem na vseučilišči v Gradi do zdaj nij odmeril najmanjši znanstveni prostor. Če gospoda v resnici priznavate opravičenje Slovincem do daljnega življenja, potem morate tudi priznavati potrebo, da se uvede slovenski jezik na ljudskih in mestnih šolah, na višjej šoli, in dopuščati ne smete, da se kjerkoli slovenskemu narodu onemogoči, izobraževati se v lastnem materinem jeziku. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Krtice.

Krtice so glodavci najhujše sorte. Največjo škodo napravljajo v drevesnicah, kjer mladim drevesom vse korenine podgrizejo in oglodajo. Pa tudi trsom in drugim rastlinam grozno škodujejo. Krtica je za nekoliko večja od navadne poljske miši, rujave barve, okroglaste glave in ima krajši repič. Najhujša navada te živali pa je ta, da si svoje predore med korenijem raznih rastlin napravlja in tako korenine pregloja.

Krtica se ne vtrudi in vedno nove rove na vse strani nareja, kjerkoli je kaj glodati.

Največji del jam pa ne končuje navzgor, ampak na stran, najrajši v kako vodno strugo ali grabo ali pa na rob kake njive ali travnika, toda kolikor mogoče skrito pod kakim travnim šopkom.

Krtici podobno rije tudi krt, vendar pa meče ta narito prst navzgor in napravlja znane toliko neprijetne krtinovec ali krtine. Kaj takega krtica le malokedaj dela. Krtine, ktere je narila krtica, so lahko poznati po svoji nepravilni podobi in po tem, da so nižje in manjše od onih, ktere je naril krt.

Druge jame, ktere si krtica še narije, so tudi dosti manj umetne od onih, ki jih krt nareja. Krtične jame so k večjemu 15 centimetrov pod zemno površino. Večidel obstojé iz shrambic, ki

si jih žival jeseni naredi in s korenijem vsake sorte napolni za zimske potrebe.

Zraven teh prostorov za hrano, so tudi prostori za stanovanje, ki so s prvimi po jamah v kolobar zasukanih v zvezi. Ta stanovanja so votla, kakor krogle in so z mehko tvarino natičena.

Ker krtica ne le na vrtilih, ampak posebno po drevesnicah in drevesnih nasadih, po vinogradih, gozdih in njivah veliko škode nareja, da rastlinam korenine podjeda in gloda, zato so se ljudje že od nekđaj ozirali po kakem sredstvu, s katerim bi se te škodljivke kolikor mogoče do čista pokončevale.

Mnogo takih sredstev so uže izmislili in poskušali, vendar boljšega niso našli od črstevega korenijca, ktero se je ali z mišnico ali pa s strihninom ostrupilo. Take ostrupljene korenine se potem po krtičnih jamah povtikajo, po katerih krtice sem ter tje letajo, in so prisiljene tako korenino pregrizti.

To pa jih umori. Drugi pomoček so fosforove kroglice, ki se blizu dreves v krtične jamice spusté. Nekteri gonijo tudi žveplovi sopuh v jame, toda to dostikrat rastlinam škoduje.

Kako letina kaže.

Ministerstvo poljedelstva poroča o letini, kakor je sredi julija kazala po naših deželah.

Pšenica po nekod uže požeta dobro plenje; poležena je bila, pa brez škode, ker se je to po cvetu zgodilo. Snetljive je malo.

Z ržjo so skoraj povsod zadovoljni, samo v Gališkem bo le srednje zdala. Isto ugodno velja tudi zastran ječmena.

Oves obeta veliko pridelka, le v pešnatej zemlji ne. Tukaj mu je vročina škodovala.

Koruzza povsod dobro kaže, razven v Gališkem.

Hajda cvete v Gališkem in Bukovini, pri nas jo pa sejejo. Okopavni sadeži so posebno lepi v severnih deželah. Krompirju močno škodoval je mraz 18. junija na Moravskem; na Gališkem, Koroškem in Tirolskem pa hoče krompir gnjiti.

Otava je po nekod prav lepa in obeta več pridelka, kakor je bilo sena.

Vinogradi so si nekoliko spomogli. Kder ni bilo toče, bodo še nekaj brali, na Štajerskem je zopet pikec in smod škodoval, jednako tudi na Kranjskem in Goriškem.

Mravlje dostikrat odgnati je potrebno.

Mravlje so prav nadležni gosti. Sicer je dosti pomočkov, ki se priporočajo, kako jih odpravljati, vendar jeden najboljših je povrtna krebolica (*Scandix cerefolium*), ki se razreže ali seseka in potem po mestih, na ktera mravlje zahajajo, precej na debelo potrosi. Če je kaj mravljišč v bližnji, jih kaže pokončati.

Potrosi se jim na vrh nekoliko klorovega

apna in potem se vse to z vodo polije, kmalo mravelj ni več.

Pomoček zoper zeljne gosenice.

Potegne se okoli zelnika in tudi med pozameznimi gredami 2 — 3 prste široka brazda, v katero se potem konopljinno seme poseje. Konoplje se pusté rasti in stati, dokler da je zelje zrelo in zabrani, da gosenice od zvonaj na zelje ne prilezejo. Drupi zopet svetujejo drobnjak in ostrožnik (*Delphinium*) ob krajih zelnjnih gred nasaditi.

Ko te rastline cvesti začno, se zeljni belinci tropoma po njih posedajo in po duhu omamljeni obvisé ali pa blizu teh rastlin na zemljo pocepajo. Po solnčnem zahodu se belinci poberó in potepajo. Tako se veliko tega mrčesja pokonča.

Sejmi. 31. julija: sv. Jakob v Dolu, Ormož, Konjice, Mahrenberg, sv. Martin pod Wurmbergom, Zagorje; 1. augusta: Gomilica; 2. augusta: Gradec, Schwauberg.

Dopisi.

Iz Maribora. (Posojilnica — mestni zastop — profesorji — mešetarstvo.) Slovenska posojilnica dobro napreduje, kar je požrtvovalnej delavnosti ravnateljstva v prvi vrsti zahvaliti. — Mestni župan in še dva odbornika hodila sta prositi ministra Pražaka, naj dovoli v Mariboru nastaviti okrožno sodnijo. So li kaj opravili, to ni znano. Tudi zastran Barthelna je vse tibo. Mariboržane je tega deda vendar sram. Javno bolnišnico pri sv. Magdaleni bodo povekšali; od g. Lorberja so kupili zemljišča za 1251 fl. Stari „Poganzewirth“ g. Ramšek, ki uže dolga leta pred rutevžem gibanice prodava ter ima dve hiši v mestu in plačuje doklade mestne, prosil je za sprejetje v mestno občino, pa so mu dvakrat odbili. Poprosil pa je tudi Jud in profesorski suplent mariborske gimnazije, Bog vedi odkod prišedši nekov Hirschler, no, in liberalna nemška gospoda ga je takoj sprejela in še plačo do 80 fl. znižala. Katoličan, Slovenec, dolgoletni davkeplačilec velja pri mariborskem mestnem zastopu 440krat menje, kakor kakov Jud, ki še ni nič in nima nič. — Pri zadnji tomboli imeli so 595 fl. čistega dohodka. — Tukajšnji nemški profesorji slujejo kot nasprotniki Slovencev. Čujemo po mestu govoriti o njih res čudne reči. Eden je baje se izustil v svojej teutonskej jezi, da bi najbolje bilo Slovence kakor uši potuškatí. Temu se moramo res smejati, ni vzroka jeziti se. Na realki je premalo učencev, a preveč profesorjev, zlasti drugega zgodovinarja ali „historika“ ni treba, ker ga še na gimnaziji ni. Čas kratijo si pa nekateri s tem, da kar gorijo za nemški „Schulverein“. Profesorja Nagele in Knobloch nadlegujeta z bogatim dr. Otmarjem Reiserjem in njegovim gozdarjem vred uboge Pekerčanje pri Lembahu neprenehoma. No, in čujemo, da so jih vgnali v kozji nemčurski rog! Za

par slovenskih otrok v Pekrih naredi „Schulverein“ nemško šolo ponemčevalnico. Znani Karneri v Wildhausu pa nek dohtar debelotrebušnik v Mariboru šla sta med mešetarje za revni celjski nemčurski listič; prvi si je naročil 100 iztisov, drugi pa 63 in jih raznašata po okolici. Gospoda sama sebi ne priznavata s tem velike vrednosti, ker s tako slabo robo mešarita! Kaj pa, če marsikdo vsiljeni listič zanese, kamor tudi onedva v sili morata? Zabraniti tega nista kos.

Iz Ptujja. (Mihelič propal.) Čitateljem „Slov. Gosp.“ je znano, da je okrajni zastop ptujski lani dne 27. oktobra izbral Gg. dr. Gregoriča, posestnika Koserja, dr. Ploja, župnika Rajčja in profesorja Žitka v okrajni šolski svet, in da je 15 mešanov pobegnolo takrat iz seje, zagroživši se, ka bodo oni vse to sprevergli. Tudi trije slovenski Judeži so se onim bili pridružili, misleč, kar slovenski narodnjaki sklepajo, to ne bode obveljalo, ker je Mihaličev Honzek rekel, da bo napravil strašansko pritožbo. V tejstej seji je trdil, da naš načelnik g. Rajšp seje ni v redu sklical, da stari Strafela še o seji ničesar ni zvedel itd. Napolnil pet pol dolgo godlo in odposlal v Gradec deželnemu glavarstvu, naj se vse ovriže, kar se je takrat brez njih osemnajsterih sklenolo. Visoko dež. glavarstvo pa je v sporazumljenji z vis. deželnim odborom odgovorilo, da vse to, kar Mihalič piše, nič ne velja, in je pritožbo zavrglo. Z eno klofuto pa Mihalič ni bil zadovoljen in pritožil se je dalje do ministerstva. Pa te druge pritožbe že niso hoteli vsi podpisati, ampak samo 15 jih je bilo nezadovoljnih z razsodbo deželnega glavarstva, med temi rekurenti bil je seveda tudi ljubeznjivi vidovski — Schoschtersich, poznà ga pač vsak. Pa tudi visoko ministerstvo je spoznalo, da na tem nič ni resnice, kar Mihalič čenča, in je rekurz odbilo. Kaj bode Honz zdaj storil in koliko njih bo še si šlo po tretjo klofuto, koliko pa ga na cedilu pustilo, to bomo uže zvedeli. Velepoštovanim narodnjakom v okrajnem šolskem svetu pa želimo krepko zdravje. Sčasom bodo zagrizeni sovražniki našega naroda, nečem reči na tleh ležali, ampak prisiljeni bodo nam pripoznati vse one pravice, koje nam grejo po Bogu in cesarji; začetek je dober.

Iz Ormoža. (Iz letnega poročila gimnazije ptujске) poizvemo, da je ondi s početkom šolskega leta vstopilo 124 učencev, do konca pa ostalo 115. Med temi bilo je 72 Slovencev; 31 Nemcev in 2 Madžara; glede vere so vsi katoličani. 21 učencev dobilo je svedočbo z odliko, 72 pa prvi red; ostali še imajo kak popravek ali pa so celo propali. Šolarine se plačalo 756 gold. in upisnine 102 gold. Od njih 8 profesorjev je 5 znanih vrlih narodnjakov namreč gospodje: Glovacki, Hubad, Jug, Kunstek in Žitek; trije pa Nemci, med njimi eden razve

„hudiča!“, na kojega se pre včasi pozove, nerazume ne edne slovenske besede. Pa kako tudi bi, saj še je komaj 13 let v Ptuji „professor“ po večini slovenskih dijakov, ki pa so primorani za leto dni nemški se naučiti, inace dobijo „dvojko“, in leto in denarji so zgubljeni. — Nekaka malo-pridna prislovica veli: „včasi se mora tudi hudiču sveča prižgati“. V tem letopisu pa ste se na Nemško prestavljenemu ravnatelju Fichna-tu prižgali dve, in sicer veliki kakor žrd (Časih je dobro bežečemu sovražniku zlate moste staviti. Ured.) Izmed 21 odličnikov je 16 Slovencev, in le samo 5 takih Nemcev.

Iz Doberne. (Potres. — Tombola. — Dar. — Počitnice. — Škoda.) V 17. dan junija blizo $\frac{3}{4}$ zjutraj se je pri nas zazibala zemlja 4krat zaporedoma, pravijo, da se je tudi ob $\frac{1}{2}$ 12. uri malo stresla. — Nek tukajšen trgovec goste topličarje kratkočasi s tombolo, ki jo pod vedrim nebom pripravlja vsaj po dvakrat v tednu. Letos je zavoljo tega gosposka začela od njega zahtevati štibro. To je povzročilo, da je igranje opustil, pa samo za nekoliko časa. Premislil si je ter sedaj plačuje dačo. — Neka Dunajčanka je pred odhodom iz naših toplic županu izročila 100 gold. k znesku, ki ga občina nabira za zidanje posebnega poslopja za siromake. — Škoda, ki je vsled zadnjih nalivov zadelo vzlati hribovec, je uradno cenjena do 2695 gold. — Okrajnošolski svet je razposlal vprašanje, ne bi li se šolske počitnice dale preložiti v dobo med 15. dnevom avgusta in zadujim septembra? Od tod se je odgovorilo, naj bi počitnice bile, kakor o svojem času, namreč v drugej polovici septembra do konca oktobra, ne pa, kakor doselej, od 1. septembrovega do 15. oktobrovega dneva. Mogoče, da je sedanja in tudi nameravana uredba kje primerna, toda tukaj imamo tehtnih uzrokov nasproti. Skušnja med ostalim priča, da so začetkom leta sedaj po 4 tedne klopi večjidel prazne, v prejšnjem času je ta prikazen bila le skoz 14 dnij.

Iz Konjic. (Protest). Franc Kumer, po domače Pukelj, je podpisal zloglasno Miheljevo prošnjo, da bi se ne vpeljal slovenski jezik pri sodnijah in šolah. Mislilo smo, ko smo to o svojem županu izvedeli, da se je Kumer nemškega jezika naučil, da bo v kratkem službo notarja v Dobriški vesi prevzel. Ali temu ni tako. Pukelj nemško ne ume, niti ne govori, svojo ime težko z nemškimi črkami podpisuje, slovenski tudi pisati ne zna. Res čudno je toraj, kako se držne ta človek ovo nemčursko prošnjo Miheljičevo podpisati in nas trde Slovence izdajati? Ali ljubi Pukelj! on gotovo pozna Prihofske gorice in lepo belo cerkev sv. Matere božje v Prihovi. Postavi se naj z Zajkotom vred na visoki stolp cerkve in zakrolita: „Mi smo Nemci, mi čemo Nemci biti“ in odmevalo se bode jima iz Berj, iz Vinarij, iz Kacineka, iz Korpelj, iz Verhovelj, iz

Prelog, iz spodnjega in gornjega Grušovja, iz Raskovca itd.: „slovenske smo gorice, slovensko vino rodimo, Slovenci so naši prebivalci, slovenske so naše matere, Slovenci hrabri naši sinovi! Nima nobenega vpliva na nas niti Judež, niti odpadnik, niti izdajatelj, niti nemčur! Zvesti ostanemo Slovenci Bogu, cesarju in mili lepi svoji slovenski domovini.“ — Ker to, kar je Kumer podpisal, čisto nič ne pomeni, nas tudi ne briga, našega prepričanja ni izjavljal. Da pa nikdor si ne domisli, da smo s Kumer-jem jedne misli, ali da se ž njim strinjamo, zato smo vsi podpisali slovensko prošnjo do visokega državnega zbora: „Naj blagovoli sklenoti popolno izvedenje enakopravnosti slovenskega jezika v ljudskih in srednjih šolah na učiteljskih, v vseh uradih in pred sodnijami, in da se za Slovence samo jedna deželna nad-sodnija v slovenskej Ljubljani ustanovi. Mi terjamo posebno, da se takoj pri sodnijah slovenski, pa pravilno, z nami govori, da se slovenski zapisniki z nami narekujejo, da slovenske odloke in rzsodbe dobivamo, katere mi brati in tudi umeti moremo. Če pa Pukelj samo nemški govoriti hoče, naj se pa prav dobro nauči, potlej pa naj gre za župana z Breindel-nom nekam v nemško mesto.

Iz Celja. (Slovensko uradovanje. — Rakuš - Glantschniggov rogovilež.) V „Slov. Narodu“ beremo veselo novico, kako se vendar enkrat tudi pri celjskej sodnji Slovincem pravica do enakopravnosti priznava: slovenske tožbe in vloge rešavajo se slovenski. Pri bagatel-nih obravnava daje g. Lulek vse govore slovenskih strank in slovenskih prič spisavati slovenski. Ljudje pazljivo poslušajo pri narekovanji. Stranke prihajajo dobro podučene k sodnji, ker iz tožbe in iz slovenskega odloka razvidijo, kaj nasprotnik hoče in kako se je obnašati jim pri obravnavi. Tudi so sedaj došle nove tiskovine za vsaki izmed navadnejših odlokov in se porabljaajo. (Tudi v Mariboru je tako. Ured.) Dobro, to smo hoteli in zadovoljni smo. Z veseljem naznanjamo to čitateljem „Slov. Gospodarja“ z dostavkom, da tudi g. Zhuber in g. Schwentner spretno in gladko slovenščino rabita in se nje n. pr. pri zemljiščnih prodajah tudi vrlo poslužujeta. Bodi toraj izrečena prisrčna zahvala vsem trem po imenu navadenim gospodom! (Radostni pritr-dimo. Ured.) Takaj smo tedaj zadovoljni. Tega pa Slovenci nismo nikder tirjali, kar Rakusch-Glantschnigg v svojem nemčurskem rogovileži nam podtikata: „da bo le slovenski jezik v uradih imel veljavo“. Tega nismo tirjali in se tudi ne godi, čeravno smo dosegli, da se pri sodnijah uraduje slovenski. Nemcem ne delamo nobenih krivic, jim takih tudi ne želimo. Zato se pri sodnijah nemške vloge nemški rešujejo, kakor poprej. Toda dosegli smo ob enem, da se sprejemajo tudi slovenske vloge in slovenski rešujejo. No, in tako je prav. Vsakemu svoje! Bosa je

toraj trditev Rakusch-Glantschniggova in nalašč izmišljena, da zamoreta Nemce leži iznemirjati, Slovence pa begati. Z golo resnico tega ne bi mogla. No in listič, kateremu je takih sredstev treba, ne bode Slovencev dolgo motil, če prav ga vsi nemčurji na stotipe med ljudstvo spoganjajo. „Laž in krivica so kratkih nog!“

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Tirolski deželni zbor ima konservativno večino in je mnogo dobrih predlogov kmetskemu ljudstvu v pomoč sklenil: n. pr. da bi mogel kmetski človek denarjev v zajem dobiti proti manjšim obrestim; tudi je sklenol volilno pravico raztegnoti na manjše posestnike n. pr. ki plačujejo samo 5 fl. direktne dače; na Štajerskem bi to tudi potrebno bilo. — Volitve 29. jul. v Celovci za deželni zbor se Slovenci nečejo udeležiti, ker uže vsi Nemci za gluhega Laksa gorijo. Naj ga volijo! Volitev za državni zbor v Lavantskeji dolini bode 24. avgusta. — Sedaj so Slovenci tudi v Celji, pa v Pliberku in Železni Kapli na Koroškem dosegli, da se v sodnijah slovenski uradujo, kedar to potreba nanese. No, to smo hoteli! Nebenemu Nemcu pa ni glava zaradi tega odletela! Jednako bodo se nemčurji udajali potrebi, kedar dobijo Slovenci jednako-pravnost v gimnazijah. V Kamniku na Kranjskem so č. o. frančiškanom šole odvzeli in razpisali učiteljske službe; frančiškani so učili skoraj zastonj, nove učitelje bo treba plačevati. — Kranjski deželni zbor bode sklican meseca septembra zadnje krat. Pri novih volitvah bodo Slovenci pōpihali nemčursko-liberalno večino. O tem ne dvomimo več. — Tržaški mestni zastop bo treba razpustiti; italijanski liberalci postopajo tako nedostojno, da ni mogoče voliti odborov. To je menda nekaj krivo, da ne odpre cesar sam tržaške razstave. — V Spljetu v Dalmaciji so italijanski liberalci razsajali v mestnem zastopu 20 let, sedaj so v 1. in 2. razredu propali; bratje Hrvatje dobili so največje mesto dalmatinsko v svojo oblast; nemški liberalci pa solze točijo! — Minister Kallay začel je nepovoljne uradnike iz Bosne izganjati; fml. Dahlen gre baje v pokoj. Okolo Foče prikazalo je se zopet več vstaških čet.

Vnanje države. Nemški katoličani hoteli so cesarja prositi, naj dovoli kolonjskemu nadškofu vrnoti se iz prognanstva v Kolonijo ali Köln nazaj. Ministri pa ove prošnje niti cesarju predložiti niso hoteli. — Kronanje ruskega carja bode v Moskvi 13. avgusta. — Srbsko ministerstvo preganja novinarstvo in vsled tega v Belgradu prenehalo izhajati mnogo listov. — Italijani so jezni na Angleže in Francoze, ker jim ti Egipt pred nosom proč jemljejo. — Francozi sicer sami ne strežejo po Egiptu, ali Angležem ga tudi ne privoščijo, vrhu tega se bojijo za Sueški kanal. — Turški sultan bi rad vojakov v Egipt poslal, toda

sam, nikakor pa ne vzajemno z evropskimi vojaki, ker bi se tako pri mohamedanih zameril. — Angleži so toraj sami, le Francozi jim pomagajo s krdelcem 5000 mož, ki imajo nalog varovati Sueški kanal, dalje v deželo pa ne prodirati. Vsled tega Angleži pripravljajo večjo armado, okolo 30.000 mož. Višji poveljnik je general Wolsely. Dne 4. avgusta namerava ta iz Aleksandrije in Abukirja dalje prodirati proti Arabi-paši. Delo utegne krvavo biti, kajti Arabi je proglasil vojsko zoper Angleže in se močno pripravlja na boj, okolo 20.000—50.000 mož ima zbranih od blizu Aleksandrije do Nila. Mohamedani celega sveta mu dajejo prav, zlasti oni, ki so arabskega naroda. Zato vre od vseh strani prostovoljcev, 150 jih je celo iz Meke v Arabiji došlo. Arabi v Siriji tudi uže gledajo na Egipt in pričakujejo od ondot obnobljenje mohamedanstva ter želijo novo mohamedansko-arabsko državo proglasiti brez Turkov. Zoper kristijane so pa močno razjarjeni in iz Egipta dohajajo strašne novine, da so baje v večih mestih vse, kar je krščeno, pobili in zaklali. Zato se močno bojimo za katoliške misijone, katerih je veliko po celej dolini velikanske reke Nil globoko v osredno Afriko. Zakrivili so to pohlepni Angleži, ki so egiptovskim vice-kraljem proti odukuškim obrestim denarjev posojevali in s Francozi vred po 70 milijonov frankov za činž-vsako leto iz dežele potegnoli. Naposled so pa še, ko se je egiptovsko ministerstvo pod Arabi-pašo začelo upirati, prenaplo streljali v Aleksandrijo, ne imajoč seboj zadosti vojakov, ki bi precej na kopno udarili, mesto in deželo zasedli in vse večje nesreče zabranili. Sedaj je prepozno, mohamedani so razkačeni in Bogu samemu je znano, koliko krvi prelivanja utegne še tukaj nastati.

Za poduk in kratek čas.

Naš domači regiment šte. 47.

IV. Pred včerajšnjim obhajali so naši Slovenci v šotoru blizu Novega mesta dunajskega slovesno 200letnico svojega regimenta šte. 47. Reservni regiment stori toisto v Mariboru dne 1. avgusta. V povzdigo slovesnosti hočemo toraj denes nadaljevati zgodovino slavnega regimenta od tiste dobe, ko je na slovenska tla bil premeščen. Izpustimo tako 116 let ter odložimo do primernejše prilike: razlagati, kako hrabro da se je naš regiment obnašal v raznih vojskah zoper Turke, Pruse in Francoze pod Napoleonom I. Le to omenimo iz francoske vojske, da je regiment v tem času dobil drugo opravo, odrezal grde cofe in štel več bataljonov brambovcev zraven grenadirjev in navadnih pešbataljonov. Zamenil je tudi stare čelade z ležišimi „čakami“. Lastnik mu je bil od l. 1805 naprej izvrstni, jako učeni in priljubljeni Ludvik baron plem. Vogelsang.

L. 1815 bil je strahovitej francoskej vojski

konec storjen; Napoleon premagan na otok sv. Helene odpeljan. Zmagonosni naši junaki pa so se vrnoli domov. Naš regiment primarširal je v svoj naborski okoliš v Prago, Rakonico in Kolin — zadnjokrat. Kajti dne 2. oktobra 1817 odkaže cesar Franc I. našemu regimentu nov okoliš za nabiranje novincev, namreč slovenski Štajer in majhen delež graškega nemškega okroga. Mariborski okrog štel je takrat 167.835 ljudij, celjski 162.495 in delež graškega 52.295. Odmerilo je se toraj prebivalstvo 382.525 duš, v ogromnej večinih samih Slovencev, v naborski okoliš regimentu Vogelsang štev. 47. Iz českega imel je polagoma postati slovenski regiment.

Neradi so vojaki zapuščali stari svoj dom, kder so 135 let nabirali svojih junakov. Meseca novembra 1817 pride 1. bataljon v Celje, 2. s štabom in godbo v Maribor, nekoliko divizij pa v Ptuj. Grenadirji primarširajo l. 1818 v Gradec. Tako je došel regiment štev. 47 na Štajersko, na Slovensko.

Italijanske dežele so po uničenju francoskega cesarstva in italijanskega kraljestva dobili prejšnji vladarji nazaj, namreč: papež, nadvojvoda Toškanski, neapolitanski in pijemonteški kralj. Benečansko in Lombardija pripala je avstrijskemu cesarstvu, lepa Modena in Parma pa se prepustila ženi in kmalu vdovi Napoleonovej, namreč nadvojvodinji Mariji Luizi, hčeri cesarja Franc I. Toda okolo l. 1820 začela je po vsej Italiji delovati skrivna zaveza Karbonarijev (oglarjev). Pritisnoli so po svojih privrženceh tako močno na vladarje, da sta neapolitanski kralj Ferdinand I. in pijemonteški kralj Viktor Emanuel I. svoji državi morala dati svobodomiselnost ustavo. To razburi vse vladarje tako imenovane „svete zaveze“. Minister knez Metternich skliče shod v Opavo in Ljubljano. Sklenejo ustave zatreti in zaradi tega mora naš regiment na Italijansko. Dne 15. avgusta odmaršira iz Maribora in Celja v Pavijo na pijemonteške meji. Vojaki so peš hodili in veliko trpeli, grenadirji ostali so v Veroni. Drugo leto potem prevzame grof Frimont višje poveljništvo ter sklene prodirati skoz papeževe dežele v Neapolitansko. Za našim regimentom pride v Bologno 500 novincev, samih Slovencev.

Bilo je meseca marca 1821. Lepo Italijansko krasi ljubeznjiva spomlad. Zavzeti gledajo slovenski junaki rodovitna polja kraj Jadranskega morja, hodijo skozi slovita mesta: Imola, Faenza, Rimini, Pesaro, Sinigaglia, Jankin, pozdravijo Lavretansko mater božjo ter ukrenejo čez Apeninske planine v Spoleto. Tukaj zbere se vsa armada in jo mahne nad Rieti v Neapolitansko. Nikder ne trčijo na sovražnike; čete neapolitanskih rovarjev povsod razbežijo in se poskrijejo. Naš regiment preiskavši Solmono in Pescaro, potem Capuo (grenadirji) in Averso obhaja dne 24. marcija slovesen vhod v prekrasno mesto Neapel. Naši Slovenci se nikoli ne morejo zadosti začuditi krasoti, mi-

lini in rajskej prijetnosti neapolitanske okolice ob čudovito lepem morskem zalivu. Dobro jim toraj ugaja, da smejo več kakor dve leti tam ostati. Dne 27. jun. 1882 jim umerje lastnik regimenta baron Vogelsang v Josefstadt-u na Českem. Oskrbijo mu v Neapolu velikansko mrtvaško opravilo. Jeseni istega leta pa dobijo priliko občudovati goro Vezuv, ki je 3 dni in 3 noči bruhala iz sebe ogenj, lavo in pepel; 36 ur bilo je mesto z okolico vred zavito v temo in prah. Meseca januarja poizvedo ime novega lastnika, namreč barona Klopsteina in februarja dobijo ukaz marširati domov. Na sv. Matijevo zapustijo Neapel, marširajo nad krasno Florencijo, prekoračijo, se vé zmiraj pešice, visoke Apenine, široko vodo Po, premerijo planjavo do Gorice, preplazijo kranjsko gorovje, vidijo Ljubljano, Vransko, Žavec in se ustavijo v Mariboru dne 30. aprila 1823 veselo sprejeti od svojih pa tudi od meščanov!

Ker baron Klopstein l. 1824 umerje, postane lastnik regimenta grof Anton Kinsky, sloviti ravnatelj vojaške šole v Novem mestu dunajskem. Meseca maja 1824 dojde v Maribor ogledovat svoj regiment.

Z oficirji obiše tudi izgojališče vojniških fantičev v sedanjej duhovščini in da prva dva učenca v slehernem razredu pohvaliti in odlikovati; prvemu pripne na prsi zlato, drugemu pa srebrno svetinjo na belo-zelenem židanem traku. Svetinja ima napis: „für Fleiss und Moralität“ t. j. za marljivost in vrlo obnašanje.“ K večjim vojaškim vajam zabajal pa je takrat naš regiment v tabor, ki se je bil skoro vsako leto priredel ali pri Lipnici ali na Dravskem polju pri Ptujih.

Dne 14. junija 1830 mudil se je cesar Franc s cesarico Karolino v Celji in 15. junija v Mariboru. Tukaj je prebival v gostilni „pri jelenu“ v poštni ulici, v hiši, katero je g. Pahner dal podreti in novo sedanjo štacuno za železje pozidati. Obiskal je tudi nadvojvoda Jovanove gorice v Pekrah nad Lembahom. Voli so voz vlekli na višino. Vojake je pohvalil in podaril tridnevno plačo.

Nagla francoska revolucija popiha meseca julija 1830 kralja Karola X. in razburi vso Italijo, kder je glasoviti Mazzini mladež italijansko pridobil za novo društvo: „mlada Italija“. Povsod začne vreti. Upori in vstaje žugajo papežu in drugim samovladarjem. Avstrija hiti na pomoč. Dne 30. avgusta 1830 rano ob krasnem jutru zapusti naš regiment Maribor ter odmaršira v Italijansko, kder potem ostane do l. 1861 t. j. celih 30 let. Sprva so naši vojaki v Piačenci, pozneje pa v Modeni in v papeževih deželah, posebno v Bologni, grenadirji pa večjideli v Milanu. Papež Gregor XVI. so jih podpirali z denarji, da se jim je dobro godilo. Vojaško godbo so vsled tega oficirji dali krasno obleči. Jeni vodja kapelnik Nosek je slul kot najboljši v celej armadi. L. 1836 dobi regiment nove puške samokresnice

(Perkussionsgewehre) in l. 1837 novo krasno zastavo, katero še sedaj ima. Boter in botra bila sta papež Gregor XVI. in nadvojvodinja Marija Lujza. Kardinal Macchi jo je slovesno blagoslovil pod krasnim šotorom na velikanskej planoti pred Bologno. Č. g. Andrej Korošec je pridgal slovenski.

L. 1838 umaknejo se naši iz papeževih dežel. Naš regiment je nekaj časa nameščen v Mantovi, kder pa griža in trešlika preveč vojakov pod grudo spravlja. Prestavijo jih toraj v Paduo in naposled v Benetke, kder ostanejo do revolucije l. 1848. (Dalje prihodnjič.)

Smešnica 30. Sosed vpraša soseda, ki je bil sodar: mi li veš povedati, koliko dog mora biti za jeden sod s pilko vred. Na to reče drugi: okoli kakih 23 dog. Ni res, mu odvrne, samo jedna, druge morajo biti brez pilke.

Staveninčan.

Razne stvari.

(Čitalnica mariborska) napravi v soboto, 29. julija „Zabaven večer“. Začetek ob 1/2 9 uri zvečer.

(Cesarско odlikovanje.) V mariborskej okolici dobro znani domoljub in bivši župan Frauheimski g. Franc Divjak prejel je od cesarja srebrni križec s krono, v najvišje priznanje zaslug. Čestitamo blagemu starčku pristréno. Med naročniki Novic, tiskanimi l. 1843, beremo ime tudi tega domoljuba. Bog ga živi še mnogo let!

(Slovensko društvo) nabira društvenike. Oglašajo se od vseh strani; celo iz Vojsberga v nemškem Štajerskem prejel je g. dr. Jarnej Glačnik doposlano društvenino za vstop v društvo. Kot poverjeniki so dalje prošeni društvo podpisati č. g. Janko Vraz, kaplan v Rogaci in blagi naš mnogoletni zagovornik g. Mih. Herman, deželni odbornik v Gradci.

(Naš regiment štev. 47) obhajal je 200letnico prav slovesno in veselo v taboru pred Novim mestom dunajskim. Novzoč je bil tudi mariborski župan dr. Reiser, Maribor je poslal vojakom 2000 litrov vina, brežiški okrajni zastop pa 50 fl. kot donesek k svečanosti. Reservni regiment jo obhaja v Mariboru, dne 1. augusta.

(Liberalni „Bauernverein“) hočejo nemški liberalci na spodnjo Štajersko raztegnuti. Vse to meri na razdevanje slovenske narodno-konservativne stranke. Pozornosti je treba!

(Nemški „Schulverein“) gladije le po slovenskih otrocih, za nemške ne mara, nemškim glažutarjem v Rušah je prošnjo odbil.

(Ubili) so posestnika Matevža Zuntnerja v Rečici.

(Vojašk begun) 35. lovskega bataljona bil je v Hočah ugrabljen, v kosarni mariborskej zaprt. Tukaj zbeži bos proti sv. Petru, se da prepeljati čez Dravo, ukrade črtalo, vlomi v šolo pri sv. Miklavži, vzame 2 zlata, lepo suktnjo, katero v Dobrovcih proda in zgine.

(Črm) razsaja v Ponkvi, Skalah, Sopotah in Cmereku.

(S skale pal) in ubil se je 85letni Simon Hojzel v Burmatu pod Pohorjem.

(Preveč kaznovancec) imajo v Celji; odpeljali so 7 v Gradec in 6 v Kozje.

(Od sv. Lenarta) v Slov. gor. poročajo, da si je kmetški fant s pištolo tri prste in palec odstrelil v Šicah, v Lormanji pa 19leten fant utopil v Pesnici in J. Vraz v vesi pogorel.

(Zavoljo špičkov) zaprte so šole pri sv. Benediktu in sv. Lenartu v Slov. gor.

(Stare stotake) zelene, od 15. jan. 1863 prejema do 31. julija samo nacionalna banka v podružnicah svojih, pozneje samo na Dunaji in v Budimpešti do 1. novembra.

(Koroški „Mir“) katerega piše eden izmed najstarih domoljubov slovenskih, pravi o nemčurskem, celjskem lističi, da bi „Kmetški prijatelj“, bolje bilo krstiti „Kmetški zapeljivec.“ Vsak zavedeni Slovenec vrže to spako v ogenj.

(Okrajni šolski, svet ptujski) je v seji, dne 20. t. m. imenoval g. Fr. Zadravca za začasnega učitelja pri sv. Vrbanu; dalje gg.: Mat. Kolariča za Vurberg, Petra Pavlina za Majsberg, Martina Zdolška za Leskovec, in Fr. Skaza za začas. podučitelja pri sv. Vrbanu. Nadejamo se, da bodo mladi gospodje svojo važno zadačo na pravi hasek njim poverjenih slovenskih otrok, vselej vestno in radostno izpolnjevali.

(Javno protestujem) zoper posilno dopošiljanje celjskega krivega „Kmetškega prijatelja“. Moje oči so vajene gledati pravih prijateljev ubogega kmetškega stanu: „Novice“ in „Slov. Gospodarja“. Jakob Meško, kmet v Pušencih.

(Nesramnega srejskega pisarja) imajo v spodnjem Doliči. Tamošnji župan in svetovalec sta pri c. kr. glavarstvu v Celji prosila za pisma in zaukaze v slovenskem jeziku. Prišedša v Celje, vpraša g. glavar, kako to, da občina Dolička zahteva samih nemških pisem, ob enem pokaže dotično prošnjo s podpisom županovim. Osupnjen sprevidi sedaj, da je srenjski pisar, Pučnik, podpis županov za neko drugo reč namenjen zlorabil in skoval prošnjo za nemško uradovanje. Pučnik je pridnega Slovenca sin, nekaj časa bil naroden; vitanjski Braunseis ga je spremenil v nemčursko šlevo!

(Slovence v Ptuj prišedše) iz okolice vabi naših dopisateljev eden, naj pridejo v čitalnico, v Narodni dom, kder najdejo skoraj vselej kaj ptujskih narodnjakov, slovenskih časopisov. Tako bi v ožjo zvezo prišli. Premožnejši bi pa naj pristopili.

(Cestnikarjeva hiša) v Slivnici je pogorela. Rešilo se ni nič. Pogorela je tudi Marija Kitek v Poličanah.

(V Pekrah) nad Mariborom je Janez Lešnik z nožem zabodel čevljarja Franca Kralja.

(V *Police pri Radgoni*) priklepeta je Mihaličeva nemčurska sraka. Podpisali so meščani Antauer, Kleinoschegg itd., pa koš ni poln kavračev in srak, treba še naloviti priprostih sinic, vrbacev in komarjev. Kleinoschegg-kov viničar nosi prošnjo okoli, da podpišejo še drugi.

(Iz *Haloz*) se nam piše, da je učitelj g. Ornik vesel zadnjega popravka v Gospodarji; dalje, da župan Dajnko pa tudi Matevžič nista in ne bosta podpisala Mihaličeve nemčurije. Podpise sta lovila listonoša Fegusch (nekdanj vojak) in žagar Kontschnigg (nekdanj žandar) pa malo nalovila, ker Haložani so zvesti sini slovenski.

(Pri *celjski okrajni sodniji*) je bilo 16 fantov obsojenih zavoljo tatvine. Dečki so deloma šolo že zapustili, nekteri pa jo še obiskujejo.

(Iz *sv. Martina v Rožni dolini*) se nam piše, da je 21. t. m. umrl pri svojih starših nadepolni dijak Matija Topolak, dovršivši z dobrim vspehom VI. latinsko šolo v Celji. Dne 24. t. m. pa se je na ondašnjem pokopališču slovesno blagoslovil nagrobni kamen pokojnega župnika č. g. Antona Žoharja.

(V *Dravi utonil*) je mariborski usnjarski učencec Franc Gorjanec.

(*Kakšni prijatelji*) da so liberalci kmetom, to kažejo številke: v začetku liberalnih nebes v Avstriji so kmeti štajerski l. 1860 dobili gruntne dače naložene 1,835.282 fl. Plačali njo so ter le 62.790 fl. dolžni ostali. Toda ob koncu liberalne dobe l. 1881 bilo je predpisanih 2,055.995 fl. in dolžni so posestniki ostali 402.045 fl., t. j. kmetski stan je v liberalni dobi propal in onemogel. Takšni prijatelji so liberalci kmetom. To bo Rakuschu-Glantschniggu v Celji dobro pod nos se pokadilo!

(*Slovenski uradovati*) ni hotela sodnija v Železnej Kapli na Koroškem, ko je banka „Slavija“ vložila slovensko tožbo. Reklo se je, da v Kapli ne znajo slovenski. Slavija se pritoži v Gradcu zastonj, potem pa na Dunaji uspešno; kajti najvišja sodnija je podrla vse, kar je graška in kapliška sklenola, in zaukazala slovensko vlogo slovenski rešiti. To se je tudi zgodilo, kajti, čuda velka, v Kapli so hipoma znali slovenski.

(*Dražbe.*) 2. avgusta: Liza Čeh v Ternovskem vrbi 7380 fl.; 3. avgusta: Marija Colnerič v Rogaci 392 fl.; 4. avgusta: Ana Bohel v Grajeni 1200 fl. Maria Plevnik v Beračah 713 fl.; Neža Klaužer na Veterniku 214 fl.; Jož. Singa v Planini 1368 fl.; 15. avgusta: Martin Volčanšek v Turnovci 385 fl.; 11. avgusta: Janez Frangež v Frauheimu 3411 fl. in 6517 fl.

Listič uredništva: Dopise o „Slov. društva“ izročili smo odboru, druge dopise prihodnjič ali prilično.

Loterijske številke:

V Trstu 22. julija 1882: 58, 1, 21, 69, 9.
V Linci „ „ 49, 65, 52, 30, 36.

Prihodnje srečkanje: 5. avgusta 1882.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	8	60	5	60	4	70	3	80	6	60	5	80	6	20
Ptuj	9	—	5	40	4	70	3	40	7	—	5	—	5	60
Gradec	9	64	6	65	5	4	4	32	7	14	5	64	5	61
Celovec	9	40	6	55	5	79	3	70	5	40	—	—	5	20
Ljubljana . . .	8	45	5	53	4	71	3	74	7	—	4	23	6	18
Ormož	7	20	5	40	4	80	4	50	7	—	5	—	5	—
Dunaj	12	72	8	50	8	70	8	20	6	60	8	85	—	20
Pešt	11	81	7	60	8	—	8	5	7	62	6	82	6	30

Štev. 923.

Nadučiteljska in učiteljska služba.

Na trirazrednici pri sv. Vidu poleg Ptuja je izpraznjena nadučiteljska- in na enorazrednici pri sv. Duhu v Halozah učiteljska služba, prva v IV., druga v III. plačilni vrsti in obe s prostim stanovanjem.

Prosila se naj postavnim potem pošljejo do 20. avgusta t. l. dotičnim krajnim šolskim svetom.

Okrajni šolski svet v Ptuji dne 18. julija 1882.

1—2

Na prodaj!

Stari ves pozlačen tabernakelj

je na prodaj. Več se izve ustno ali pismeno pri cerk. predstojništvu na Polzeli, pošta St. Peter bei Cilli.

2—2

Hiša na prodaj!

Hiša v Mariboru (Mühlgasse Nr. 14) s šterno, vrtom, prostornim dvoriščem in obilno najemščino, se s proste roke prodaja.

Pogodbe se poizvedo pri posestniku.

Štupo za svinje

priporoča

V. P. Holasek

v Mariboru.

6—6